

MÜLKİYET KİMİNDİR?

Dođan Göçmen

Kendini “Müslüman” olarak tanımlayan bazı gruplar, değişik yerlerde toplu namaz kıldıktan sonra, İstanbul’da 1 Mayıs gösterilerine katıldı. Görülebildiđi kadarıyla her biri farklı neden ve amaçlarla işçi sınıfının uluslar arası birlik ve dayanışma günü kutlamalarına katılmıştır. Gruplar, üzerinde her tarafa çekilebilecek, her anlama gelebilecek “Mülkiyet Allah’ındır”, “Allah, Ekmek, Özgürlük” vb. sloganların yazılı olduğu pankart ve dövizler taşıdı.

İşçi sınıfının tarihsel kurtuluş mücadelesinin islamcı harekete, saflarını yaracak bir şekilde nüfuz etmeye başladığını görmek sevindiricidir. Bu aynı zamanda kendisini yıllardan beri hep mağdur gösterip getiri sağlama yapma çabasının da artık geçerli siz akçe olmaya başladığını gösteriyor.

İslamcı hareket içinde yarılmının başladığının ilk belirtileri AKP kurulduğunda açıkça görülmüştü. O zaman islamcı hareket içinde adı konmadan neoliberal siyaset mi?, Keynesçi siyaset mi? tartışması, daha doğrusu yarılması yaşanıyordu. Erbakan’ın uzun yıllardan beri birarada tutmayı başardığı İslam içi bu iki büyük güncel siyasi eğilim sonunda farklı kanallarda akmaya başladı. Bunlardan neoliberal olanı, tekelci sermaye ile bütünleştikçe daha çok faşizanlaşmaktadır. İkincisi, Keynesçi anlamda daha çok sosyal demokrat bir eğilim sergileyerek işçi sınıfının saflarına yönelmektedir. Bu gelişme aynı zamanda sınıf teorisinin doğruluğunun da kanıtını getiriyor. Birleştiren ve ayırıştırın İslam ya da başka inanç türleri (sistemleri) veya dini ideolojiler değil, sınıf ilişkileri, çıkarları ve çatışmalarıdır. Fakat birkaç noktaya dikkat çekmek ve açıklık kazandırmak gerekiyor. Bu, konunun önemi bakımından kaçınılmazdır.

Birincisi; islamcı ideolojinin kaynaklarına göre özel mülkiyet mutlakdır. Yani son yıllarda değişik çevrelerde kanımca başarısız bir şekilde denendiği üzere islamcı bakış açısını temel alarak bir sosyalist toplum kuramını gerekçelendirmek mümkün değildir. Zira İslamcı kaynaklarda, sosyalist toplum kuramının olmazsa olmazı olan toplumsal mülkiyet diye bir şey yoktur.

İkincisi; sosyalizm ilkesel olarak özgürlükçüdür. İslam ideolojisinin baş kaynaklarında kulluk ilişkisi temellendirilmektedir, savaş ganimeti olarak görülen tutsaklar üzerinden kölelik kurumlaştırılmaktadır. Sosyalizm özgürlükçü olduğu için doğal olarak dayanışmacıdır. İslamcı ideolojinin ana kaynaklarına göre en fazla zekât ve hayırseverlik vardır, dayanışma değil.

Üçüncüsü; ekonomik ilişkilerin zorlaması sonucu islamcı hareket içinde yaşanan yarılmadan sonra bir kesimin işçi sınıfı saflarına doğru itilmesi ve kendisini sınıf hareketi yanında konuşlandırmaya çabalaması, bu kesimin sınıfsal bakışı temel aldığı anlamına gelmiyor. Taşınan pankartlara ve dövizlere bakıldığında bu kesimlerin şimdilik tepkici teolojik romantik bir hareket olduğu anlaşılmaktadır. Zira bugün sorun, çok genel anlamda mülk sorunu değildir, özel mülkiyet mi?, toplumsal mülkiyet mi? sorunudur. Sorunun bu şekilde tanımını dahi çok geneldir. Zira sorun tam olarak üretim araçları üzerinde özel mülkiyet mi?, toplumsal mülkiyet mi? sorunudur.

Dördüncüsü; sorunu çok genel anlamda mülkiyet sorunu olarak saptamak, eski çağlara özgü destanlarda anlatılan sözüm ona masumiyet dönemi, insanın doğaya el sürmediği, içinde herkesin

huzur içinde yaşadığı ileri sürülen “altın çağ” masallarını temel almak demektir. Fakat bu destanlarda anlatılan “altın çağ” masalları gerçekten masaldır. Bilimsel olarak böyle dönemin olduğu kimse tarafından kanıtlanamamıştır ve tarihe ilişkin bilgilerimiz böyle bir şeyin kanıtlanmasının da mümkün olmadığını göstermektedir. Böyle bir çağ olmadığı için, o çağa geri dönmek de mümkün değildir. Böyle geriye dönük ütopyacılık, gerçekliğe dair bilinci bunaltacaktır. Teolojik temelli bu tepki hareketi, dünyaya yabancılaştırıcı, “öbür dünya”yı asıl dünya olarak görme eğiliminde olmaya devam etmektedir. İslamcı hareket içi yarılmanın işçi sınıfı saflarına ittiği kesim, sınıfsal bakış açısından henüz çok uzaktır. Zira bu kesimler işçi sınıfı hareketiyle ilk defa karşılaşmaktadır. Fakat toplumda gözlenen muazzam zenginliğe karşın yaşanan büyük kitlesel yoksulluğa tepki ile birlikte islamcı ideolojiyi işçi sınıfının saflarına taşımaya çabalamaktadır.

Beşincisi; üretim güçlerinin gelişkinlik düzeyi, dünyanın ücra köşelerine kadar her tarafını birbirine karşılıklı ayrılmaz bir şekilde derinden bağladı. Dünyanın neresinde olursa olsun; üretilen herhangi en basit bir şey dahi neredeyse bütün insanlığın ortak katkısı olmadan ne üretilebiliyor ne de tüketilebiliyor. Yani bugün artık hemen her şey insanlığın ortak ürünüdür. Bu durum bugün eskiden, örneğin 19. ve 20. yüzyılda olduğundan çok daha fazla uluslar arası dayanışmacı (enternasyonalist) bir duruşu gerekli kılmaktadır. Buna uygun olarak sosyalizm, ilkesel olarak enternasyonalist bir dünya düzenini hedefler. İslamcı düşünce ise, en fazla inanç içi kozmopolitlik duruşa açıktır ki, bu, uluslar arası ilişkilerde (imtiyazlı olan ve olmayanlar anlamında) hiyerarşiyi dışlamamaktadır. Tam tersine özellikle islamcı inançta, uluslar arası böyle bir hiyerarşik ilişki öngörülmektedir. Örneğin başka kültürlerde de yaygın olan “seçkin halk” olma mitosu, özellikle İslam inancının önce ortaya çıktığı ulusu içinde çok yaygın bir inançtır. Bu inanış, islamcı inancın temel kaynaklarında işi antisemitizm, şovenizme ve ırkçılığa kadar vardırılmaktadır. Buna karşın sosyalizm, büyük ve küçük ayırt etmeden, ekonomik ve teknolojik vs. alanlarda güçlü ve güçsüz ayırımına gitmeden uluslar arası eşitlik ve dayanışma ilkesinden hareket eder.

Tarihte mülkiyet ilişkisi, insanın emeğini kullanarak doğayı işlemeye başlamasıyla, yani doğayı gereksinimlerine göre dönüştürmeye başlamasıyla, doğayı, deyim yerindeyse, insanlaştırmaya başlamasıyla oluşmaya başlamış olan bir ilişkidir. Bu bakımdan mülkiyet ilişkisi “tanrı vergisi” ya da “tanrısal” değildir. İnsanın bizzat kendisinin emeği sonucu yaratmış olduğu bir ilişkidir ve yine kendisi tarafından (nesnel ve öznel koşulların oluşması koşulu ile) insanca ve insancıl bir şekilde düzenlenebilir. Bunu ise ancak bugün emeğin temsilcisi olan işçi sınıfı ve emekçi güçler yapabilir.

Sonuç olarak; bazı islamcı grupların 1 Mayıs yürüyüşüne katılması sonucu karşılaştığımız tablo ilginç olabilir. Hatta heyecan bile verebilir. Fakat sarhoş olmamızı, kendimizi kaybetmemizi gerektiren bir durum yoktur ortada. İslamcı hareketin gerçekten heyecan verici olabilmesi için, insanı insan olarak değil de “kul” olarak gören anlayış, kadını ikinci sınıf cins olarak tanımlayan bakış, özel mülkiyet kurumunu mutlaklaştıran anlayış, antisemitizm ve insanlar arası ilişkilerde eşitsizliği (seçkinler teorisini) temellendiren peygamberlik kurumu kavrayışı da dâhil olmak üzere geleneksel olan her şeyi sorgulamaya gerçekten hazır olması gerekir. Yani eleştirel olması gerekir. Şimdiye kadar olduğu gibi pozitivist değil.